

A

בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף יט of תענית מס' which begins the third Perek.

This Perek discusses the laws of fast days that were decreed because of troubles other than drought. It is known as פירקא דחסידא, the chapter of the saintly ones, because it contains many Agaddata Gemaras about pious people and the miracles that happened to them.

The topics we will learn about include the following:
What to do when problems and troubles other than drought occur, and how to define them.

A

פירקא דחסידא
Contains many Agaddata
Gemaras about pious
people

What to do when problems
and troubles other than
drought occur

B

When fasting on Shabbos and Yom Tov is permitted

The merits of Choni HaMe'agel and Nakdimon ben Gurion, and how they brought rain

B

When fasting on Shabbos
and Yom Tov is permitted

The merits of
Choni HaMe'agel and Nakdimon
ben Gurion, and how they
brought rain

C

Some of the key terms and concepts we will learn about include:

הלל הגדול - The Great Hallel. This refers to Chapter 136 of Tehillim of 26 Psukim of כי לעולם חסדו, which celebrates rainfall.

ספיהין - After growth of plants. When crops grow wild in the Shemita year from seeds or plants that were still in the field after the harvest of the sixth year

C

הלל הגדול

ספיהין

1 So let's review...

We begin the third perek...

משנה זו אגט

סדר תעניות אלו האמור ברביעה ראשונה

The procedure for fasts taught earlier applies when the first rains were delayed.

The Gemara explains by citing the following Braisa;

רביעה ראשונה ושניה לשאול שלישיית להתענות

We begin asking for rain by saying ונתן טל ומטר at the beginning of the first period of rain, and begin fasting if the third period passed with no rain.

The Mishnah is teaching that

בזמן שיצאה רביעה ראשונה ושניה ושלישיית

ולא ירדו גשמים

When there was no rain at all this season, from the time of the first period of rain through the time of the third period of rain that is when we employ the above mentioned system of fasts with gradually increasing severity.

1 סדר תעניות אלו האמור ברביעה ראשונה

The procedure for fasts taught earlier applies when the first rains were delayed.

ברביעה...

Then we employ the above mentioned system of fasts with gradually increasing severity

2 אבל ירדו גשמים ברביעה ראשונה

וזרעו ולא צמחו

אי נמי צמחו וחזרו ונשתנו

מתריעין עליהן מיד

But if rain fell during the רביעה ראשונה and seeds were planted but did not grow, or if they grew abnormally, we fast and cry out right away. Rashi explains;

מתריעין עליהן מיד אפילו בראשונות

שכל חומר האחרונות נוהג בהן

And the initial fasts also carry the highest degree of severity.

אמר רב נחמן דוקא נשתנו

אבל יבשו לא

If the crops grew, but dried up, we do not fast, because it will be in vain. As Rashi says;

דמכאן ואילך לא יועיל והוא תפלת שוא

=====

2 אבל ירדו גשמים ברביעה ראשונה

וזרעו ולא צמחו

אי נמי צמחו וחזרו ונשתנו

מתריעין עליהן מיד

And the initial fasts also carry the highest degree of severity

דמכאן ואילך לא יועיל והוא תפלת שוא

3 The Mishnah continues;

וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום

If forty days passed between one rain and the other

מתריעין עליהן מיד

We cry out immediately

- מפני שהיא מכת בצורת

מכה המביאה לידי בצורת,

This is a problem that leads to a food shortage.

3 וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום

If forty days passed between one rain and the other

מתריעין עליהן מיד מפני שהיא מכת בצורת

מכה המביאה לידי בצורת

A problem that leads to a food shortage

4 The Gemara now clarifies the difference between בצורתא - a food shortage - And כפנא - famine:
Tosfos explains that בצורתא אין מתריעין כפנא מתריעין
We declare fasts for famine only, but not for a food shortage - And our Mishnah must mean that the lack of rain is מכה המביאה לידי כפנא
That this situation can lead to famine.

The Gemara gives two examples:
נהרא אנהרא בצורתא
If food cannot be found in one city but can be obtained from another city across the river - This is not a famine, but merely a shortage.
מדינתא אמדינתא כפנא
If food must be brought from another region, over land by animal transport - This is considered a famine.

סאה בסלע ושכיחא בצורתא
Even if wheat is expensive - a Se'ah costs a Selah - but it is readily available, this is merely a food shortage.

ארבעה ולא שכיחא כפנא
Even if wheat is not expensive - you can buy four Se'ah for a Selah - but it is not readily available, this is a famine.

ר' יוחנן qualifies this distinction and says that this is only true בזמן שהמעות בזול ופירות ביוקר
When people have plenty of money, even though produce is expensive - אבל מעות ביוקר ופירות בזול
However, when people are poor, even though produce is cheap, מתריעין עליה מיד
=====

5

<i>בריימא...</i>			<i>מלך...</i>
ירדו לבורות לשיחין ולמערות אבל לא לזה ולזה	לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ולמערות	לאילן ולא לצמחין	ירדו לצמחין אבל לא ירדו לאילן
דאטיא בשפיכותא <i>Rain came in a strong downpour, but was not beneficial for the crops</i>	דאטיא רזיא ניחא מיהו טובא לא אטיא <i>Both heavy and light rain fell, but not enough to fill up the reservoirs</i>	דאטיא רזיא ולא אטיא ניחא <i>If only heavy rain fell which benefits the trees but not the crops</i>	דאתא ניחא ולא אטיא רזיא <i>If only light rain fell which benefits the crops but not the trees</i>
<i>אמריעין עליהן מייד</i>			

5

We continue with the Mishnah:
ירדו לצמחין אבל לא ירדו לאילן
לאילן ולא לצמחין
לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ולמערות
מתריעין עליהן מייד
And a Braisa adds;
ירדו לבורות לשיחין ולמערות אבל לא לזה ולזה
The Gemara explains:
דאתא ניחא ולא אטיא רזיא
If only light rain fell - which benefits the crops, but not the trees
- OR
דאטיא רזיא ולא אטיא ניחא
If only heavy rain fell - which benefits the trees, but not the
crops - OR
דאטיא רזיא וניחא
מיהו טובא לא אטיא
Both heavy and light rain fell, but not enough rain fell to fill up
the reservoirs - OR
דאטיא בשפיכותא
Rain came in a strong downpour - which fills the reservoirs, but
is not beneficial for the crops or trees -
In all these cases מתריעין עליהן מייד, we cry out immediately.
=====

6

תניא א"ר אלעזר בן פרטא

מיום שחרב בית המקדש נעשו גשמים צימוקין לעולם

Since the destruction of the המקדש בית rain does not flow freely

ויש שנה שאין גשמיה יורדין בזמנן	יש שנה שגשמיה יורדין בזמנן	ויש שנה שגשמיה מועטין	יש שנה שגשמיה מרבין
Some years it does not rain in a timely manner	Some years the rain falls in its proper time which is like	Some years the rain is meager which is like	Some years the rain is plentiful which is like
עבד שנתן לו רבו פרנסתו בערב שבת	עבד שנתן לו רבו פרנסתו באחד בשבת	עבד שנתן לו רבו פרנסתו מעט מעט	עבד שנתן לו רבו פרנסתו בבת אחת

6

After discussing parameters of time and place, when and where we fast for some of the above mentioned problems, the Gemara cites the following Aggadata:

תניא א"ר אלעזר בן פרטא

מיום שחרב בית המקדש

נעשו גשמים צימוקין לעולם

Since the destruction of the המקדש בית the rains have been tightened for the world, it does not flow freely.

יש שנה שגשמיה מרבין

Some years the rain is plentiful - which is like

עבד שנתן לו רבו פרנסתו בבת אחת

The Master gives him his allotment at one time. This way, he can process it efficiently for the maximum output. Similarly, the rain gets well absorbed in the ground for maximum yield.

ויש שנה שגשמיה מועטין

Some years the rain is meager - which is like

עבד שנתן לו רבו פרנסתו מעט מעט

The Master gives him his allotment in bits and pieces. This results in inefficient multiple processing with less productivity. Similarly, there is never enough rain, at any given time, to properly saturate the ground - which will result in a poor crop.

יש שנה שגשמיה יורדין בזמנן

Some years the rain falls in its proper time - which is like

עבד שנתן לו רבו פרנסתו בא' בשבת

The Master gives him his allotment on Sunday, giving him ample time to prepare the food. Similarly, the crops have time to grow and ripen adequately.

ויש שנה שאין גשמיה יורדין בזמנן

Some years the rain does not fall in a timely manner - which is like

עבד שנתן לו רבו פרנסתו בע"ש

The Master gives him his allotment on Friday, which does not allow enough time to prepare for Shabbos. Similarly, there is not enough time for the crops to grow and ripen fully by the end of the season.

Review

7 The Gemara now relates the well-known story of נקדימון בן גוריון: פעם אחת עלו כל ישראל לרגל לירושלים ולא היה להם מים לשתות
 One time, there was no water for the Jews who came to Yerushalayim for Yom Tov. Nakdimon ben Gurion asked a certain powerful Roman to lend him twelve wells of water which he will replace with water by an agreed upon time, or he will pay him 12 large measures of silver, which equals 72,000 silver Dinar coins. On the morning of the due date the Roman sent a message to Nakdimon;
 שגר לי או מים או מעות שיש לי בידך
 Send me the water or money that you owe me – since there had been no rain to replenish the wells.

7 נקדימון בן גוריון
 פעם אחת עלו כל ישראל לרגל לירושלים ולא היה להם מים לשתות
 Nakdimon asked a certain powerful Roman to lend him twelve wells of water which he will replace with water by an agreed upon time
 On the morning of the due date the Roman sent a message to Nakdimon;
 שגר לי או מים או מעות שיש לי בידך

8 To which Nakdimon replied;
 עדיין יש לי זמן כל היום כולו שלי הוא
 I still have all day. This exchange repeated itself early and late afternoon, at which point
 לגלג עליו אותו אדון אמר כל השנה כולה לא ירדו גשמים ועכשיו ירדו גשמים
 The Roman mocked him and said; all year there was no rain and now you think it will rain? He went to the bathhouse confident and happy about his impending good fortune. At the same time, a sad Nakdimon went to the Beis HaMikdash to Daven, and he said;
 רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך
 שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי
 אלא לכבודך עשיתי
 שיהו מים מצויין לעולי רגלים
 Master of the World, You know that I did not make this deal for my own honor or the honor of my family, but only for Your honor, so there would be water for the people coming to Yerushalayim.

8

9 מיד נתקשרו שמים בעבים וירדו גשמים עד שנתמלאו שמים עשרה מעינות מים והותירו
 Immediately, the clouds filled with rain, and enough rain fell to fill the twelve wells, and more.
 Upon exiting they met, and Nakdimon asked the Roman to pay him for the excess water. The Roman replied; I know that Hashem did this for you. However, it's too late. The rain came after sunset, when you already owed me the money, and the rain is my gain. Upon which Nakdimon returned to the Beis Hamikdash and said;
 רבוננו של עולם
 הודע שיש לך אהובים בעולמך
 Master of the World let it be known that You have loved ones in Your world. Immediately, the clouds dispersed and the sun shone, proving that it was still day.
 The Roman no longer had a claim.

9

10 The Gemara cites a Beraisa that Nakdimon's actual name was בוני, ולמה נקרא שמו נקדימון שנקדרה חמה בעבורו He was called Nakdimon from the Hebrew word נקדרה, pierced, because the clouds were pierced by the sun in his merit.

10

נקדימון בן גוריון
his actual name was
בוני
ולמה נקרא שמו נקדימון
שנקדרה חמה בעבורו
pierced

11 The Gemara concludes with a Braisa that Nakdimon was one of three people in Jewish history in whose merit the sun stood still: שלשה נקדמה להם חמה בעבורן משה ויהושע ונקדימון בן גוריון And the Gemara explains: נקדימון בן גוריון גמרא The story of Nakdimon is known by tradition. יהושע נמי קרא Regarding Yehoshua the Posuk says; וידם השמש וירח עמד The sun was still, and the moon stood in its place. Regarding משה, the Gemara cites the Posuk היום הזה אחל תת פחדך ויראתך על פני העמים תחת כל השמים אשר ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך Two words in this Posuk, אחל, and, תת, are also mentioned in a Posuk regarding this incident where the sun stood still for Yehoshua, which can possibly be used as a גזירה שוה to teach that the sun stood still for Moshe as well. It can also be inferred from the fact than an incident that engenders fear and awe was heard by all the השמים כל השמים.

11

כרייתא...
שלשה נקדמה להם חמה בעבורן
משה • ויהושע • ונקדימון בן גוריון
וידם השמש וירח עמד
היום הזה אחל תת פחדך ויראתך
על פני העמים תחת כל השמים
אשר ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך